

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS BEN'S ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschedé; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stool, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening No. 406040 — Telefoon 2424
BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES
Ingevolge papierenwetgeving B.P.P. no. 6385 verschijnt deze uitgave
wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag. form. 30 x 41½ cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertentie: 10 cent per min. Losse nummers 20 cent

BEZWAARDEN

over en onder de synodocratie 52

HOOFDARTIKEL

De friesche predikanten, I.

Twee duidelijk onderscheiden groepen van bezwaarden hebben we thans in oogenschouw genomen.

De eerste werd gevormd door de leiders van de vroegere „Wachter“. Zij wilden in het spoor van Prof. Lindeboom blijven gaan. Iedere veronderstelling voor of bij den doop verwierpen ze daarom met kracht. Niet minder de idee van een doop, welke aan uitverkorenen of geloovigen iets meer zou verzegelen dan aan niet-uitverkorenen of niet-geloovigen. En de bekende stelling, door de Wachter-groep reeds in 1905 gelanceerd, deze n.l., dat de doop niet iets beteekent en verzegelt wat in den doopeling aanwezig is of voorondersteld wordt aanwezig te zijn, maar de beloften van het Genadeverbond in het Evangelie geopenbaard, aanvaardden ze van ganscher harte.

De volgende categorie bestond uit aanhangers van de Wijsbegeerte der Wetsidee. Door hun scherpere kijk op de scholastieke misvorming van de Schriftuurlijke waarheid, ontdekten en doorzagen ze de onjuiste en gevaarlijke achtergronden van de kuyperiaansche verbonds- en doopconstructie volkomen en propageerden, althans aanvankelijk, de reformatische leer daaromtrent met kracht en vuur.

Naast deze beide stroomingen onder de bezwaarden vraagt evenwel nog een derde onze aandacht: die der z.g. „bezwaarde friesche predikanten“. Ze ontstond later dan de reeds genoemde. Maar het heeft er allen schijn van, dat ze in onderscheiding van de beide eerstgenoemde ook in het vervolg nog wel een en ander van zich zal laten hooren.

Oók daarom moeten we op haar letten!

Onder de vele bezwaarschriften, welke op de tafel van de buitengewone Synode van Utrecht, gehouden in 1946, werden geworpen, bevond zich ook een lijvig stuk van een aantal predikanten, hulppredikers en candidaten tot den Heiligen dienst, welke aan de friesche Gereformeerde Kerken verbonden waren.

In hun brief aan deze synode ontwikkelden ze een aantal bezwaren tegen de door de beide vorige Generale Synodes genomen besluiten en verrichte handelingen en lanceerden een paar voorstellen, welke naar hun overtuiging een weg konden openen om uit de kerkelijke moeilijkheden te geraken.

Ze verwachtten van de nieuwe utrechtsche synode niets minder, dan dat zij de verschillende besluiten en handelingen van haar voorgangers zou wijzigen, ongedaan maken of terugnemen, omdat naar hun overtuiging het waarachtig belang der kerken, in overeenstemming met den eisch van waarheid en recht, daardoor zou worden gediend.

Voorreest hebben zij ernstige bezwaren tegen de leeruitspraken van 1942/43, zooals deze moeten gelezen worden, n.l. in het licht van Toelichting en Praeadvies. Door deze uitspraken was naar hun overtuiging n.l. niets minder geschied, dan dat „het accoord van kerkelijke samenleving“ was „veranderd en veranderd“. Niet, dat zij de opvattingen, zooals deze in de genoemde leeruitspraken werden gefixeerd „buiten de kerken willen sluiten“. Maar zij zijn wel

van oordeel, dat „ook de opvattingen, neergelegd in de Verklaring van Gevoelen rechtsgeldigheid hadden en behooren te behouden in ons kerkelijk samenleven, terwijl zij nu in feite uitgesloten zijn“.¹⁾

Het is nu uitermate belangwekkend na te gaan op welke wijze deze „friesche predikanten“ hun bezwaren tegen de leeruitspraken nader concretiseeren.

Zij richten zich namelijk tegen een aantal fundamentele uitspraken, welke Toelichting en Praeadvies als den z a k e l i j k e n i n h o u d der leerbeslissingen der kerk van Christus hadden voorgehouden en opgelegd.

Het zijn de volgende:

dat het genadeverbond „niet maar een aanbod van genade is, doch de genade geeft“;

dat de „speciale inhoud“ (het Praeadvies veranderde deze woorden in: „specifieke inhoud“) van „verbond en sacrament“ gevormd wordt door een „onvoorwaardelijke heilsbelofte aan de uitverkorenen“;

dat het genadeverbond in het algemeen is „de trekking waarin de gemeente Gods als geheel en elk harer leden persoonlijk door Christus tot God is gebracht“;

dat in Titus 3:5 en Hand. 22:16 wedergeboorte en afwassing der zonden „voorkomen als gaven, die aan den doopeling zijn geschonken“;

dat „voor onze belijdenis tot het wezen van het sacrament behoort, dat het het geloof veronderstelt“;

dat „in den doop de wedergeboorte wordt verondersteld“;

dat volgens de eerste doopvraag den niet-uitverkoren doopelingen het recht op den doop „in zijn vollen, diepen zin niet“ toekomt; en hun doop niet „in vollen zin“ als doop wordt beschouwd.²⁾

Van al deze stellingen verklaren nu deze bezwaarden, dat ze „niet op grond van Schrift en belijdenis aan de kerken kunnen noch mogen worden opgelegd. Wij hebben hier te doen met meeningen, ten aanzien waarvan verschil van opinie mogelijk blijft“.³⁾

Terwijl ze zoo den zakelijken inhoud van de leerbesluiten van 1942/43 als confessioneel-bindende kerkleer afwijzen, vragen deze predikanten tevens aan de synode een openlijke en duidelijke erkenning van de Schriftuurlijkheid, de confessionaliteit en dus de rechtsgeldigheid van wat de bezwaarden als inhoud van hun prediking ten aanzien van de in geding zijnde kwesties in hun Verklaring van Gevoelen hadden bekend gemaakt.⁴⁾

Het spreekt natuurlijk vanzelf, dat, naar het oordeel van deze requestanten, de „binding“ aan de genoemde leerbesluiten moet worden opgeheven. En dat zij de schorsingen en afzettingen, welke in verband met deze leerbeslissingen hadden plaats gehad als door en door onrechtvaardig beschouwen, behoeft ook geen nader betoog. Deze schorsingen en afzettingen — zoo schreven zij — „hebben, voorzover de leer daarbij be-

„wedergeboren en in Christus geheiligd“ houden, dan willen wij aan ieder hierin volkomen vrijheid laten. Wij hebben er evenwel ernstig bezwaar tegen, dat de kerken ten aanzien van dat „houden voor“ haar leden in consensie binden door een confessionele uitspraak“.

¹⁾ Idem, p. 5.

²⁾ Idem, p. 5/6.

³⁾ Idem, p. 6.

⁴⁾ Idem, p. 7/8.

trokken was, wel plaats gehad op grond van verzet tegen leeruitspraken van 1942, maar dan toch zooals zij gesteld waren in het licht van Toelichting en Praeadvies. Omdat daardoor geëischt werd te aanvaarden, wat op grond van Schrift en belijdenis niet mag worden opgelegd, hebben deze tuchtmaatregelen geen goeden grond en moeten zij ongedaan worden gemaakt. Deze schorsingen en afzettingen — aldus nog steeds deze bezwaarden — drukken zoo zwaar op onze consensie, dat wij ze niet kunnen dragen. Wij dringen er dan ook met alle kracht op aan, dat de Synode ze opheft of die maatregelen neemt, die er toe leiden, dat ze ongedaan worden gemaakt“.⁵⁾

Ten slotte komen deze friesche bezwaarden tot de Synode met het voorstel:

1o. dat zij Toelichting en Praeadvies geheel intrekt en uitspreekt, dat naast de opvattingen over Verbond en Doop, in deze synodale stukken geleerd, in ons kerkelijk samenleven evenzeer de opvattingen, neergelegd in de Verklaring van Gevoelen, rechtsgeldigheid hebben;

2o. dat zij de confessionele binding aan de leerbesluiten van 1942 opheft;

3o. dat zij die maatregelen neemt, die leiden tot het ongedaan maken van de schorsingen en afzettingen, die uitgesproken zijn ten gevolge van verzet tegen de leerbesluiten van 1942, gezien in het licht van Toelichting en Praeadvies, omdat deze niet op goeden grond hebben plaats gehad en derhalve niet te dragen zijn“.⁶⁾

Zijn deze bezwaren reeds zeer „zwaar“, nog ernstiger is de klacht der friesche predikanten over de kerkrechtelijke manipulaties der synodes van Sneek en Utrecht.

Voorreest stelde de synode van 1942 leeruitspraken vast, zonder de kerken er van tevoren in te hebben gekend; zonder dat er één enkele aanklacht betreffende de leer bij haar was ingekomen, noch eenig appél behandeling van vragen aangaande de leer aan de orde stelde. Zoo handelend overschreed deze Generale Synode haar machtsbevoegdheid zeer ver en

⁷⁾ Idem, p. 8.

⁸⁾ Idem, p. 8.

INHOUD

Hoofdartikel Bezwaarden over en onder de synodocratie, 52.

Uit de Schrift Daar spreken, waar Abraham staat (Rom. 4:17; 2 Cor. 12:19).

Kerkelijk leven „Roepen“ of „noemen“: 1.
In volle harmonie;
„Ze“ draaien weer;
Erger dan de Mormonen?

Politieke en De crisis van het gezag in het Sociale leven bedrijfsleven, 5.

Opvoeding Beroepskeuze, en Onderwijs

Zending Eenige opmerkingen naar aan- en Evangelisatie leiding van Dr J. Verkuy's dissertatie, 2.

Boekbespreking

Groninger Brieven

Persschout Dr Nauta: Kuyper zei zoo maar wat; Dr Nauta over ons en over de „eenheid“;
Samenspreking? Ze luisteren niet eens meer, óók niet naar elkaar.

Kerknieuws

besloten, aan de e zoeken met de ta, teneinde zoo pondentie. Deze kerken, blijken den achten aan

ELIJKEN. De dat ten opzichte ngde huwelijken u niet noodig is, e te zien, dat het in huwelijken op

Nadat het syno- zeten had, werd leref, Kerk plot- vanwege de ker- loor de syn. ge- eschil, waarover ben te doen. raad vrij, terwijl veeënse deed.

CONFERENTIE. dag 25 Augustus , Arnhem. In de anvangst, zal Dr r: „Het Verbond n de middagver- rancke van Rot- De kerk in het g

ODE. De classis dan rapporteurs tellen en aan de irs of prae-advl- voren schriftelijk n van de agenda regel, dat indien e tot het inzicht n de vergadering andeling van dat erstande, dat de de of een harer i: in afgehandeld.

DER MILITAI- oote Lindt heeft meeningsverschil eestelijke verzor- ia, te overwegen kerkelijken weg f ook uitbreiding 1946.

is J. Buskes viel (U.) aan, die de s Buskes citeerde Okma vroeg toen enen persverslag, e P. v. d. A. Ds aan uw verzoek . In ons blad op nde week enkele nken, indien het ne en toch voor op u deze studie- le. Ik heb echter udschets verge- uw rede gaf, zult ering is „Trouw“

ntichristelijk; tij zich heeft ge- van het marxie-

telijke gedachten. aljn vreugde niets erp en principeel, dan uw rede vol-

elen en bestrijden enverslag. Vergis het verslag van

G GEZOCHT tember door 24- G.G. (vrijgem.), gezin. Geen was, Brieven No. 383, formatie“, Goes.

ITEN

gels, Meubelen, koperwerk, Doe- coopt en verkoopt OUD-HOLLAND, c. ROTTERDAM, Vrieselaan 80 a, 6466.

voor terieuen tseubary advisew

rtsenberg C.V. skanaal

¹⁾ Om recht, reviste en hereeniging, p. 4/5.

²⁾ Idem, p. 5. Ook de bezwaarden verklaarden iets der- gelijks. In hun Verklaring van Gevoelen schreven zij tinnere: „Wil iemand de kinderen der geloovigen voor

maakte den noodzakelijken invloed der kerken op den gang van zaken onmogelijk. De nieuwe synode dient nu deze machtsverschrijving van haar voorganger van 1942 te erkennen en de leerbeslissingen, welke zij uitvaardigde, op dien grond terug te nemen. Bovendien moet zij uitspreken, dat hij leerbeslissingen en andere belangrijke zaken — behoudens in geval van onmogelijkheid bij aanklacht of appél — de kerken te voren moeten worden ingelicht, opdat zij gelegenheid hebben mede te leven en haar invloed aan te wenden."

Wat art. 31 der Kerkenordening betreft zijn zij van oordeel, dat het synodale standpunt, dat een kerkeraad altijd beginnen moet zich aan een besluit der Synode te onderwerpen, de zelfstandigheid der kerken niet tot haar recht doet komen, de hiërarchie bevordert en de reformatie in de kerken ernstig bemoeilijkt. Ze willen daarom uitgesproken zien, dat wanneer een kerk een besluit der Synode niet kan aanvaarden, zij voor de Synode daarvoor bewijs moet leveren uit Gods Woord. Acht nu de Generale Synode dit bewijs onvoldoende, maar blijft de kerk desniettemin staande toch van oordeel, dat zij op grond van het Woord Gods voor de synodale beslissing niet mag buigen, dan moet de kerk het recht hebben zich op de volgende Synode te beroepen, met dien verstande, dat zij zich gedurende dat appél niet behoort te houden aan het besluit der Synode". Bovendien moet zoo'n kerk dan het recht hebben „vóór de samenroeping der volgende Synode de kerken van haar opvatting en standpunt op de hoogte te stellen om behoorlijk invloed te kunnen uitoefenen". Handhaaft nu de volgende Synode evenwel het door haar voorganger genomen besluit, „dan moet de kerk kunnen kiezen tusschen onderwerping of heengaan. Maar het moet vaststaan, dat de Generale Synode niet de bevoegdheid bezit, door schorsing of afzetting van ambtsdragers de kerk van haar zelfstandigheid te berooven en eigen wil door te zetten".¹⁰⁾

Scherp wijzen de friesche predikanten ook af de ongekend langdurige zelfcontinuëering waaraan de synodes van Sneek en Utrecht zich te buiten gingen. Ze achten dit evident in strijd met de Kerkenordening en ze verklaren dat het noodig is, „dat de Generale Synode uitsprekt, dat zelfcontinuëering van een Generale Synode, behoudens in noodtoestanden, waarin gewone bepalingen niet meer kunnen gelden, in strijd is met Art. 50 K.O." en dat een in zulken noodtoestand gecontinueerde Synode zich slechts bezig mag houden met hetgeen door die situatie dwingend wordt gelscht".¹²⁾

Ten slotte willen ze ook ten aanzien van de tuchtmacht der meerdere vergaderingen het Dolcantiekerrecht handhaven. Zij zijn het daarom met de tuchthandelingen der vorige synodes volmaakt oneens en zij verklaren van oordeel te zijn, „dat het initiatief in een tuchtzaak aan de meerdere vergaderingen niet toekomt en dat Art. 79 (der K.O.) uitdrukkelijk bedoelt, dat ambtsdragers slechts door voorgaand oordeel des kerkeraads derzelver en der naastgelegen gemeente geschorst kunnen worden en dat afzetting niet kan geschieden zonder medewerking van den kerkeraad, waartoe de ambtsdragers behooren". In verband met de vele vragen welke ten aanzien van het tuchtrecht der meerdere vergaderingen en haar schorsingsrecht zijn gerezen stellen zij bovendien voor, deze zaak aan een commissie ter bestudeering over te geven, opdat deze de volgende Synode van advies kan dienen, welk advies tevoren aan de kerken moet worden toegezonden. In deze commissie dienen dan, gelijk vanzelf spreekt, zoowel voor- als tegenstanders van het z.g.n. „nieuwe kerkrecht" te worden benoemd.

Dit is het requisitair waarmee de friesche bezwaard predikanten hun offensief tegen de kerkverwoestende handelingen der synodes van 1939-'45 openden!

C. V.

¹⁰⁾ Idem, p. 8/9.

¹¹⁾ Idem, p. 9/11.

¹²⁾ Dat artikel luidt: „De Nationale Synode zal ordinarlijk alle drie jaren eens gehouden worden, ten ware, dat er eenige dringende nood ware, om den tijd korter te nemen".

¹³⁾ Idem, p. 11/12.

UIT DE SCHRIFT

Daar spreken, waar Abraham staat

„... voor Hem aan welken hij geloofd heeft..." Rom. 4:17.
„... wij spreken in de tegenwoordigheid Gods..." 2 Cor. 12:19.

„Coram Deo", in Gods tegenwoordigheid, dat is ongeveer hetzelfde als wat in het Grieks wordt uitgedrukt door de woorden: „katenanti theou".

En dit woord treffen we aan zoowel in Rom. 4:17, als in 2 Cor. 12:19.

In de eerste plaats is sprake van onzen vader Abraham. Abraham is een vader van alle geloovigen, van ons allen, want uit Hem is Israël — zijn beloofde zaad — geroepen. Hij is vader van ons allen, staande vóór God. „Katenanti" dien God, in wien Hij gelófd

heeft. Hij stond, om zoo te spreken, „vis à vis" tegenover dien God. God sprak. En Abraham geloofde den Spreker. Hij stond tegenover Hem. Katenanti theou.

Nu, op dezelfde plek, waar Abraham geloofde, staat Paulus te spreken. En niet alleen hij. Maar ook Titus. En eigenlijk heel de kring der zendingsarbeiders. Ze spreken tot de gemeente. Over alles en nog wat. Tot stichting van de gemeenten. Ze geven daar opening der Schriften, en als het moet, ook opening van zaken. Ze bouwen de kerk en weren de brekers. Ze verzamelen de kudde en weren de wolven. Ze staan onder de officiële gezanten van Christus en laten zich daar niet van hun plaats dringen. En al die dingen doen ze sprekende af „katenanti theou", coram Deo, in Gods tegenwoordigheid. Daar waar vader Abraham geloofde, daar spreken de zonen Abrahams, daar disputeeren ze ook. Daar leggen ze banden en knippen ze banden door. Daar nemen ze aan en wijzen ze af. Daar zeggen ze: oremus, laat ons samen bidden en daar zeggen ze ook: voor die zonde niet meer bidden.

Het is goed, dit te bedenken.

Men wil ons heden in alle toonaarden leeren, dat de plaats waar Abraham geloofde, niet kan zijn de plaats, waar de kerkspreekers spreken. Het geloof maakt Abraham eenzaam, zoo heet het dan, en wie eenzaam is, die kan niet in het zelfde oogenblik spreken in de commune, de kompanie, het gezelschap. Gelooven is een zaak van één-zijn met God, en dus niet van een staan onder medemenschen. Maar spreken tot en onder menschen is dus iets van volslagen ander karakter en het geschiedt op een heel ander niveau. Zoo wil men het ons heden leeren. Met het gevolg, dat de kerkelijke spraak altijd wat anders is en ook iets anders inhoudt dan Abrahams geloof. Indien men al het geloof een inhoud toedenken zou.

Maar aan de Schrift is zulk een tegenstelling vreemd. Men spreekt daar waar men hoort. Gelijk men ook spreekt hetgeen men hoort. En ook „men" spreekt waar „men" hoort. De mensch Gods is geen eenzame; zijn „Geworfen-sein", zijn „geworpen-zijn" is

„ROEPEN" OF „NOEMEN" I

Men herinnert zich uit den kerkelijken strijd der laatste jaren de bespreking van de bekende woorden uit Rom. 9:7, waar een aanhaling staat uit Gen. 21:12: „In Izak zal u het zaad genoemd worden". Zoo kennen wij het woord uit onze Statenvertaling.

Reeds hebben wij in onze bespreking van de z.g. vervangingsformule erop gewezen, dat voor wat den hebreuwschen tekst betreft, de betekenis der woorden niet is, dat in Izak Abrahams zaad zijn naam krijgen zal, doch dat in Izak (in onderscheiding van Ismaël) Abrahams zaad tot stand komen zal, in het aanzijn zal geroepen worden. De Jongeling van Sappemeer heeft ons toen een zeer gewaardeerde bijdrage gezonden, die we in een volgend nummer opnemen, en waarin op grond van onderzoek van andere semietische talen eenzelfde conclusie werd bepleit.

Nu is voor ons, die in de eenheid van de Schriften gelooven, uiteraard de weergave van een woord uit het Oude in het Nieuwe Testament van betekenis voor het verstaan van het oudtestamentische woord zelf. Als de bijbel geciteerd wordt in den bijbel, en als heel de Schrift door den Geest is ingegeven, dan hooren we in zoo'n citaat den Geest zich zelf verklaren, en Hij is de eenige die dit kan.

Dus is voor ons ook van betekenis hoe in het Grieks het woord uit Gen. 21:12 wordt weergegeven. Welnu, we vinden daar een zeer bekend werkwoord: „kalein". „Kalein" kan vertaald worden door „noemen". Maar het kan ook vertaald worden door „roepen". De vraag is dus: hoe moet Rom. 9:7 vertaald worden? „In Izak zal u (het) zaad genoemd worden"? Of: „In Izak zal u (het) zaad geroepen worden"?

Men meene niet, dat de kwestie opgeworpen wordt voor de aardigheid, of, om te ontkomen aan een of ander lastig dilemma. We zien er van af, thans de gevallen na te gaan, waarin het Nieuwe Testament zich bedient van het woord „kalein". Voor ditmaal hebben we aan één geval genoeg, om te bewijzen dat we niet voor niets de vraag stellen. We doelen op het feit, dat enkele regels verder het zelfde woord „kalein" voorkomt (vs 12). Daar vertaalt men het door roepen: niet uit de werken, maar uit dengene, die roept. En wat „roepen" in den Romeinenbrief betekent, behoeven we slechts duidelijk te maken uit Rom. 4:17; daar wordt gezegd, dat God de dingen, die niet zijn ROEPT als zijnde; onze vertaling zegt: dat Hij ze roept alsof ze waren. Ook hier staat het zoo betekenisvolle werkwoord „kalein". Het duidt Gods scheppend roepen aan. Eerst is „het" er niet en dan komt „het" er. „Het" komt tot stand. Door Gods scheppend roepen. Want Hij spreekt en het is er. Hij gebiedt en het staat er.

We staan dus voor het merkwaardige feit, dat onze Statenvertalers hetzelfde woord in hetzelfde tekstverband hebben weergegeven den éénen keer door „noemen", den anderen keer door „roepen". Men weet hoe belangrijk een eenmaal aangenomen vertaling is: als die zich eenmaal heeft vastgezet in de bijbellezers, wel, dan kost het bijzondere moeite, zich ervan te overtuigen, dat een andere vertaling de voorkeur verdient.

een verwekt zijn in en tot een groote gemeente. Daar is zijn zieleereen.

Men zegt tot ons, anno 1948: als we niet samen bidden, dan geeft „het" toch niets. Wat geeft dan niets? Het pogen om elkaar te naderen.

Maar de vraag is juist, of we „elkaar" naderen moeten dan wel elkaar moeten blijven tegenspreken. De vraag is juist, of het woord van den één is geweest tot „stichting" der gemeente, en „katenanti theou", dan wel dat van den ander.

En daarom zal eerst moeten gezegd worden, wat men voor den inhoud van zijn spreken-en-gelooven uitgeeft „katenanti" God en „katenanti" zijn menschen. Eerst dan kan uitgemaakt worden of er weer een gemeenschap is, die juichen kan: wij hebben van elkander bevonden, dat de plaats, die ons „katenanti" God plaatst, dezelfde is, waar wij „katenanti" deze commune staan.

Hoe hebben ze dat dan bevonden?

Door hun op tafel gelegde duidelijke beginselverklaring te toetsen aan het geschreven Woord. Wie tegenover het Woord staat, die staat „katenanti" God.

En wie tegenover het Woord zijn maskerade-costuum aanhouden wil, zeggende als een onbekende tot den onbekende: „oremus", laat ons bidden, wel, die staat op dat oogenblik niet „katenanti" God. Ik dacht eigenlijk, dat zelfs op een house party men eerst de visitekaartjes wisselde, en dan pas zei: „oremus". Maar vandaag willen sommigen dat we dat ongeestelijk zullen noemen. Tenminste in de kerk.

Om te weten of ik het „katenanti" N.N. kan combineren met het „katenanti" God, moet N.N. eerst zijn papieren op tafel leggen.

Want, met eerbied gezegd, dat heeft God ook gedaan.

Om te weten of ik met Petrus kan bidden, moet hij me eerst eens eerlijk zeggen hoe hij denkt over de petra. Want hij is naar haar genoemd, niet zij naar hem.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

Stel u eens voor, dat de vertaling van het overbekende vers eens aldus bij ons van jongsaf er ware ingeprent: in Izak zal u (het) zaad geroepen worden? Het Praeadvies, dat in 1943 zoo veel kwaad heeft aangereicht, zou op dit punt heel wat weerstanden hebben moeten overwinnen.

Nu beslissen wij hier nog niet. Maar we wijzen op het diepgaande verschil tusschen beide vertalingen.

Zeg ik: in Izak zal u het zaad genoemd worden, dan moet er eerst zaad zijn, dat pas daarna zijn naam krijgt. Men noemt een werkelijkheid („zaak") die bestaat.

Maar spreek ik: in Izak zal u (het) zaad geroepen worden, dan is het juist omgekeerd: het zaad is er nog niet, maar komt tot stand door een scheppend wonder.

In het ééne geval („noemen") is er een benoemings-aangelegenheid aan de orde. Er is al iets, maar de vraag is: hoe zullen we het voor God en menschen kwalificeeren?

In het tweede geval („roepen") is er een scheppings-wonder aan de orde. Er is nog niets, maar er is wel wat beloofd; de vraag is nu: hoe komt het beloofde tot stand? Langs welken weg roept God het beloofde in het aanzijn?

De zaak is van zóoveel belang, dat we er op terug willen komen, niet om dr Ridderbos te helpen, die nu al jaren lang spreekt over de achtergronden van zijn denken in betrekking tot de bekende formule van 44', terwijl hij het eigenlijk moest hebben over die formule zelf. Maar omdat uit onzen lezerskring ons gevraagd werd, ook hierover eens onze meening te zeggen.

K. S.

„IN VOLLE HARMONIE"

Gaarne wil ik enkele regels wijden aan het verschenen Referaten-bundeltje, dat ons nog eens opdischt den rijkdom van het op de Jeugdcongressen 1947 gesproken en verhandelde, onder den titel: „In volle harmonie".

Die titel is eigenlijk de korte samenvatting van het referaat van Ds L. Doekes, die te spreken had over het actuele vraagstuk van de „Ontspanning en Inspanning", een vraagstuk waarmede zoovele van onze jongemensen (en die heusch niet alleen) „zitten".

Verder refereerden Ds A. Jagersma en Ds O. W. Bouwsma; de eerste over een tweetal onderwerpen, n.l. „De behandeling van de belijdenis op onze verenigingen" en „De rechtvaardiging uit het geloof" — de laatste óók over „Inspanning en Ontspanning".

Wat het boekje erg waardevol maakt is, dat tevens achter elk referaat een korte samenvatting van de bespreking is weergegeven.

Nog werd van de hand van Ds Jagersma opgenomen een proeve schets over „Wat leert de Geref. Belijdenis aangaande de Rechtvaardiging uit het geloof", een schets die diende ter voorbereiding van de Congressen.

He gina beurs name Als voor door wat in w het n lijk g kan l stelli Utre rijk v

't E lijk be zijde waarl Als dan l ken II GEZIC Dat de Bel op wil Voo die kl geweld waarin den' t „neen" Dit onze j VAN kunn in hur in d Ik z breed nog „s keerd: dat ze die „n Dit l GANG naar d Als t ren, ko Dit l „Recht vrome mag z Vader. Instr „ontspa In ho stuk al dat altij „Dat m dan: „V bathskw en schri Een s gerust kracht „staan" perspect kwestiet véél, zit In gel en kinde ze te sta punten. En zo plaatsrui prachtige pelheid d lidenis r „Wat h harding van mijn verdraai 37) enz. „Neem clusie wa 't Boek als naar 's-Graven

„ZE" Ds K citeer v uitspraak „de vri teruit wil Lot op a) acht b) wille Maar in sing etc. (in antwo recht hee